

ІТ, ФАРМАЦЭЎТЫКА, ЗЯЛЁНАЯ ЭКАНОМІКА

Да якіх сфер маюць інтарэс замежныя інвестары?

Спецыяльна для «МС» **Міхаіл ДАШУК**, намеснік дырэктара Нацыянальнага агенства інвестыцый і прыватызацыі Беларусі, расказаў, калі нам чакаць росту прывабнасці айчыннага інвестклімату.

— **Якія сферы эканомікі краіны найбольш прывабныя для замежных інвестараў і чаму?**

— Гэта — інфармацыйна-камунікацыйныя тэхналогіі, машынабудаванне, фармацэўтыка, аграпрамысловы комплекс, банкаўская сфера. У свеце значны попыт на прафесійныя паслугі ў сферы высокіх і інфармацыйных тэхналогій. І вось тут Беларусь па-сапраўднаму змагла праявіць сябе: у 2016 годзе экспарт ІТ-паслуг на душу насельніцтва склаў 100,76 долара ЗША. Па гэтым паказчыку мы пераўзыходзім такіх гігантаў, як ЗША (52,84), Індыя (39,24), Карэя (46,25).

Безумоўна, у гэтым дапамагае Парк высокіх тэхналогій — прэферэнцыйны рэжым, які дзейнічае на тэрыторыі ўсёй Беларусі. Гэта дазваляе замежным інвес-

тарам значна эканоміць і робіць беларускую ІТ-індустрыю прывабнай для прытоку замежных інвестыцый.

Нядаўна быў прыняты Дэкрэт № 8 «Аб развіцці лічбавай эканомікі», які стварае беспрэцэдэнтныя ўмовы для развіцця ІТ-галіны і дае сур'ёзныя канкурэнтныя перавагі краіне ў стварэнні лічбавай эканомікі, па сутнасці, ператвараючы Беларусь у адну з самых камфортных краін у свеце для вядзення ІТ-бізнесу. Думаю, гэты дэкрэт выкліча значны рост цікавасці патэнцыйных партнёраў да работы ў Беларусі.

Традыцыйна інтарэс інвестараў засяроджаны на галіне машынабудавання. Тут мы можам казаць аб стварэнні сумесных з транснацыянальнымі карпарацыямі прадпрыемстваў, міжнародных альянсаў у сектары вытворчасці аўтакампанентаў, сельскагаспадарчага машынабудавання, зборачных вытворчасцяў грузавага аўтамабільнага транспарту. Сёння тавары гэтай галіны пастаўляюцца ў 90 краін свету.

Працягвае расці і цікавасць замежных інвестараў да беларускай банкаўскай сістэмы. У краіне створаны сур'ёзны зачыны ў развіцці патэнцыйна новых, высокатэхналагічных напрамкаў: атамнай энергетыкі, касмічнай, біятэхналагічнай галіны.

Апошнім часам замежныя інвестары праяўляюць усё большую цікавасць да зялёнай эканомікі. Гаворка ідзе пра супрацоўніцтва ў развіцці электратранспарту і гарадской мабільнасці, рэалізацыю канцэпцыі «разумных» гарадоў, будаўніцтва энергаэфектыўных

жылых дамоў і павышэнне энергаэфектыўнасці жыллёвага фонду.

«Адкарываючы вытворчасць у Беларусі, замежны інвестар мае бесперашкодны выхад і на рынак Еўразійскага эканамічнага саюза, а гэта каля 182 мільёнаў спажывцоў».

Таксама назіраецца цікавасць інвестараў да фармацэўтычнай галіны, што абумоўлена вялікай ёмістасцю рынку збыту ў краінах ЕАЭС, кваліфікаваным персаналам, а таксама навуковым патэнцыялам біятэхналагічнай галіны. Гаворка ідзе аб распрацоўках у галіне геномных біятэхналогій, ветэрынарыі, аграрных біятэхналогій.

— **Якія краіны з'яўляюцца найбольш актыўнымі інвестарамі ў беларускі капітал?**

Фота БЕЛТА

На заводзе «Мінскінтэркале».

— Сёння больш за 60 краін інвестуюць у Беларусь. Гістарычна склалася, што нашым асноўным гандлёвым і інвестыцыйным партнёрам з'яўляецца Расійская Федэрацыя. Бізнесмены названага рэгіёна не сустракаюць лінгвістычных і камунікацыйных бар'ераў падчас работы ў нашай краіне.

Таксама на працягу апошніх гадоў актыўнымі прамымі інвестарамі ў Беларусь з'яўляюцца і краіны Еўрапейскага саюза: на іх долю ў розныя гады прыпадала па 45—55 % ад агульнага аб'ёму прамых замежных інвестыцый.

— **Наколькі актыўна замежныя інвестары сёння прыходзяць у Беларусь і калі, на ваш погляд, можна чакаць росту інвестыцый у беларускую эканоміку?**

— Сёння для актывізацыі інвестыцыйнай дзейнасці на заканадаўчым узроўні

зроблена шмат. У Беларусі створаны і паспяхова функцыянуюць прывабныя для інвестараў падатковыя рэжымы, гарантуюцца беспяка і абарона інвестыцый.

Ствараючы сумесныя кампаніі, адкрываючы вытворчасць у Беларусі, замежны інвестар мае бесперашкодны выхад і на рынак Еўразійскага эканамічнага саюза, а гэта каля 182 мільёнаў спажывцоў і сур'ёзны чалавечы, рэсурсны і навукова-тэхнічны патэнцыялы.

Магу сказаць, што апошнім часам у інвестыцыйнай сферы адбываецца ажыўленне. Думаю, што ўжо ў гэтым годзе можна чакаць рост інвестыцый у беларускую эканоміку. Калі параўноўваць з 2016 годам, то толькі за студзень — верасень 2017-га рост аб'ёму прамых замежных інвестыцый у нашу краіну склаў 108,6 % да аналагічнага перыяду мінулага года.

Вераніка ПУСТАВІТ.

КЛІМАТ, ПРЫДАТНЫ ДЛЯ ІНВЕСТАРА

НАД ЧЫМ ПРАЦУЕМ

У апошнія гады інвестыцыі ў беларускую эканоміку, як замежныя, так і ўнутраныя, крыху запаволіліся. Як падысці да гэтай праблемы парламентарыям? Зразумела ж, адаптаваць пэўныя законы да патрэб дня. Так, Пастаянная камісія па эканамічнай палітыцы Палаты прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Беларусі прапанавала ўнесці змены ў Закон «Аб інвестыцыях». Законапраект быў падрыхтаваны і ўнесены дэпутатамі Аляксеем Сокалам і Уладзіславам Шчэпавым.

На думку старшыні Камісіі **Уладзіслава ШЧЭПАВА**, праблема прыцягнення інвестыцый для Беларусі вельмі актуальная. «У сваім Пасланні да беларускага народа і Нацыянальнага сходу 21 красавіка 2017 года кіраўнік дзяржавы адзначыў, што на сённяшні дзень наша жыццёвая неабходнасць — гэта нарощванне экспарту і прыцягненне інвестыцый. Замежныя інвестыцыі — рэальны прыток недаўгавага знешняга фінансавання, які мог бы быць накіраваны на стварэнне новых высокапрадукцыйных працоўных месцаў для зніжэння напружанасці на рынку працы, скарачэння беспрацоўя і павелічэння занятых у эканоміцы. Кіраўнік дзяржавы адзна-

ныя) інвестыцыі. Па аб'ёме назапашаных прамых замежных інвестыцый на душу насельніцтва за 20 гадоў Беларусь больш чым у пяць разоў адстае ад Еўрапейскага саюза і больш чым у два разы — ад Казахстана.

Фактарамі, якія ўплываюць на аб'ёмы інвестыцый, з'яўляюцца іх прыбытковасць і рызыкаўнасць, агульны інвестыцыйны клімат. На паляпшэнне апошняга і накіраваны прапанаваны законапраект «Аб інвестыцыях».

«Законапраектам прапануецца дапоўніць Закон Рэспублікі Беларусь «Аб інвестыцыях» артыкулам 12. Ён вызначае **ўмовы кампенсацыі кошту маёмасці**, якая з'яўляецца інвестыцыямі або якая ўтвараецца ў выніку ажыццяўлення інвестыцый, на аснове аналагічных нормаў, якія змяшчаюцца ў міжнародных дагаворах Рэспублікі Беларусь. Дзейны закон замацоўвае, што маёмасць, якая з'яўляецца інвестыцыямі або ўтвараецца ў выніку ажыццяўлення інвестыцый, не можа быць бязвыплатна нацыяналізавана або рэквізавана. Аднак у ім не раскрыта крытэрыі і ўмовы такой кампенсацыі», — тлумачыць старшыня камісіі.

Разам з тым большасць міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь аб садзейнічання ажыццяўленню і ўзаемнай аба-

роне інвестыцый, заключаных з іншымі дзяржавамі, змяшчаюць нормы, якія прадугледжваюць выплату інвестару адэкватнай і эфектыўнай кампенсацыі ў выпадку нацыяналізацыі, экспрапрыяцыі або прымянення іншых мер, дзеянне якіх непасрэдна ці ўскосна эквівалентна нацыяналізацыі або экспрапрыяцыі, а таксама вызначаюць крытэрыі такой кампенсацыі.

«Па аб'ёме назапашаных прамых замежных інвестыцый на душу насельніцтва за 20 гадоў Беларусь больш чым у пяць разоў адстае ад Еўрапейскага саюза і больш чым у два разы — ад Казахстана».

Таму было прапанавана ўвесці ўніверсальную норму для любых інвестараў, незалежна ад краіны паходжання інвестыцый і наяўнасці двух- або шматбаковых дагавораў. Акрамя таго, у цэлым шэрагу міжнародных дагавораў Рэспублікі Беларусь аб садзейнічання ажыццяўленню і ўзаемнай абароне інвестыцый прадугледжваецца магчымасць узаемнай адмовы дзяржаў, якія іх заключылі,

ад імунітэту ў дачыненні да спрэчак з прыватнымі асобамі іншай дзяржавы.

Аналіз заканадаўства Рэспублікі Беларусь сведчыць аб тым, што пытанні, звязаныя з формамі адмовы дзяржавы ад імунітэту, урэгуляваны толькі часткова. У той жа час наяўнасць у нацыянальным інвестыцыйным заканадаўстве палажэнняў аб магчымасці адмовы дзяржавы ад юрысдыкцыянага імунітэту заклікана павысіць інвестыцыйную прывабнасць краіны. У сувязі з гэтым праектам прапануецца ўключыць у закон аб інвестыцыях норму аб магчымасці замацавання ў дагаворах з інвестарамі адмовы дзяржавы ад юрысдыкцыянага імунітэту ў выпадках і парадку, прадугледжаных заканадаўчымі актамі. Але гаворка ідзе не пра безумоўную аўтаматычную адмову ад імунітэту. У кожным канкрэтным выпадку пры заключэнні канкрэтнага дагавора інвестар можа прапанаваць унесці ў дагавор такую норму, а дзяржава ў асобе адпаведных органаў можа, але не абавязана пагадзіцца з такой прапановай інвестара.

Але Уладзімір Шчэпаў лічыць, што гэтых мер недастаткова. Неабходна і надалей уносіць прапановы па паляпшэнні інвестыцыйнага заканадаўства.

Вераніка ПУСТАВІТ.